

۱۶۴۸۸۷۹

۵۵-۹-۲۰

محمای

قانون بیمه اجباری خسارت وارده شده به شخص
ناتوان در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه

مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰

به انضمام

مقتضرات و مصوبات و آیین نامه های مربوطه

تدوین و نشر

منصوره نسکی

Iran. Laws, etc	ایران. قوانین و احکام	عنوان قراردادی
محشای قانون بیمه اجباری خسارت وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۰۲/۲۰ به انضمام مقررات و مصوبات و آیین‌نامه‌های مربوطه/ تدوین و نگارش منصوره ده‌نمکی.	محشای قانون بیمه اجباری خسارت وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۰۲/۲۰ به انضمام مقررات و مصوبات و آیین‌نامه‌های مربوطه/ تدوین و نگارش منصوره ده‌نمکی.	عنوان و نام پدیدآور
تهران : دانشور، ۱۳۹۵.	تهران : دانشور، ۱۳۹۵.	مشخصات نشر
۲۱۶ ص.	۲۱۶ ص.	مشخصات ظاهری
978-964-5579-39-3	978-964-5579-39-3	شابک
فیا	فیا	وضعیت فهرست نویسی
حقوق بیمه -- ایران	حقوق بیمه -- ایران	موضوع
Insurance law -- Iran	Insurance law -- Iran	موضوع
شخص ثالث (حقوق) -- ایران	شخص ثالث (حقوق) -- ایران	موضوع
Third parties (Law) -- Iran	Third parties (Law) -- Iran	موضوع
بیمه مسوولیت -- ایران	بیمه مسوولیت -- ایران	موضوع
Liability insurance-- Iran	Liability insurance-- Iran	موضوع
درمک، منصور، ۱۳۴۹ - گردآورنده	درمک، منصور، ۱۳۴۹ - گردآورنده	شناسه افزوده
KMH۹۹۸۰۳۸ ۱۳۹۵	KMH۹۹۸۰۳۸ ۱۳۹۵	رده بندی کنگره
۴۶۷۰۸۶	۴۶۷۰۸۶	رده بندی دیویی
۴۳۱۲۳۲	۴۳۱۲۳۲	شماره کتابشناسی ملی

انتشارات دانشور

نام کتاب: محشای قانون بیمه اجباری خسارت وارد شده به شخص ثالث در اثر

حوادث ناشی از وسایل نقلیه

تدوین و نگارش: منصور ده‌نمکی

تیراژ: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول

چاپ: اتحاد / ۹۵

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۳ - ۳۹ - ۵۵۷۹ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN 978 - 964 - 5579 - 39 - 3

آدرس: تهران - خیابان باب همایون - سرای سبا - تلفن: ۳۳۱۱۳۹۱۱

مراکز پخش: انتشارات فردوسی: تهران، خیابان باب همایون، پلاک ۸ - تلفن: ۳۳۱۱۱۹۵۱

کتابفروشی شبرنگ - تلفن: ۶۶۴۹۸۱۱۲

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۱	 تاریخچه
	شرح مواد قانون بیمه اجاره خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل
۱۳	 نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰
۱۴	 بخش نخست - کلیات
۲۸	 بخش دوم - حقوق و تعهدات بیمه‌گر بیمه‌گذار
۵۲	 بخش سوم - حقوق و تعهدات صندوق
۷۴	 بخش چهارم - پرداخت خسارت
۸۳	 بخش پنجم - تکالیف سایر نهادها و دستگاه‌های مرتبط
۱۱۷	 بخش ششم - مقررات کیفری
۱۲۲	 بخش هفتم - مقررات نهائی
	بخش هشتم - مصوبات هیأت وزیران و مصوبات شورای عالی بیمه درخصوص بیمه
۱۲۴	 نامه‌های ثالث
	مصوبه مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۹ هیأت وزیران درخصوص مکمل اصلاحیه قانون بیمه شخص ثالث
۱۲۷	 ۱۳۸۷

- آیین‌نامه اجرایی تعرفه تخفیف حق بیمه و نحوه تقسیط و تخفیف در حق بیمه شخص ثالث
مصوب ۸۹/۱۲/۸ هیأت وزیران..... ۱۳۰
- ابلاغ رأی هیئت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص ابطال ماده (۱۳) و تبصره‌های «۱» و
«۲» آن و ماده (۱۴) تصویب‌نامه شماره ۳۴۶۰۸/ت/۴۱۵۷۴ مورخ ۱۳۹۰،۰۲،۱۹..... ۱۳۷
- آیین‌نامه چگونگی اداره صندوق تأمین خسارت‌های بدنی موضوع ماده ۱۳ قانون بیمه شخص
ثالث مصوب ۱۳۸۸/۱۱/۳ هیأت‌وزیران..... ۱۳۸
- آیین‌نامه نحوه توقیف وسایل نقلیه فاقد بیمه‌نامه شخص ثالث موضوع ماده (۱۹) قانون بیمه
شخص ثالث مصوب ۸۸/۷/۲۹ هیأت‌وزیران..... ۱۴۵
- دستورالعمل مراجعه به تیم برای دریافت خسارت موضوع ماده (۱۴) قانون بیمه شخص ثالث
مصوب ۸۹/۹/۲۷ هیأت‌وزیران..... ۱۴۸
- ضوابط تشکیل کمیسیون تلفظ خسارت مالی موضوع تبصره ماده ۱۷ قانون بیمه شخص
ثالث مصوب ۱۳۸۷/۹/۱۰ رئیس قوه قضائیه..... ۱۵۳
- مصوبه ۸۷/۱۰/۲۹ هیأت وزیران و عناوین تخلفات رانندگی حادثه‌ساز موضوع تبصره
ماده ۵ قانون بیمه شخص ثالث..... ۱۵۶
- نحوه تعیین سود عملیات بیمه شخص ثالث موضوع ماده (۲۷) قانون بیمه شخص ثالث
مصوب ۸۹/۱۱/۹ دولت..... ۱۵۷
- آیین‌نامه اجرایی بیمه حوادث راننده (آیین‌نامه شماره ۷۱)..... ۱۶۱
- (آیین‌نامه شماره ۷۳)..... ۱۶۶
- آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق دولت ایران به سیستم بین‌المللی بیمه مسئولیت مدنی وسائط
نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث (کارت سبز)..... ۱۶۶
- آیین‌نامه شماره ۷۲ و مکمل‌های آن..... ۱۷۱
- آیین‌نامه تعرفه بیمه اختیاری (مازاد) مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در
مقابل شخص ثالث..... ۱۷۱

- دستورالعمل نحوه وصول و تقسیط مبلغ جریمه نداشتن بیمه نامه موضوع بند (ب) ماده ۱۱ قانون بیمه شخص ثالث مصوب ۸۸/۵/۱۳ مجمع عمومی صندوق تأمین خسارت‌های بدنی. ۱۷۳
- آیین نامه شماره ۵۳..... ۱۷۷
- شرایط عمومی بیمه نامه بدنه وسایل نقلیه زمینی مصوب ۸۴/۱۲/۹..... ۱۷۷
- مصوبه جلسه مورخ ۸۱/۳/۲۲ هیأت وزیران..... ۱۸۸
- تصویب نامه ۱۳۸۷/۵/۲۳ در خصوص غیر فعال شدن کارت سوخت وسایل نقلیه فاقد بیمه نامه ثالث..... ۱۸۹
- مصوبه مورخ ۱۳۸۸/۱۱/۱۲ شورای عالی بیمه در ایجاد وحدت رویه در اجرای قانون اصلاح بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه زمینی مصوب ۱۳۸۷..... ۱۹۰
- بخشنامه ریاست قوه قضاییه در ماده ۲۲ اصلاح اصلاح بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه زمینی مصوب ۱۳۸۷..... ۱۹۱
- رای وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری شماره ۷۳۴ موضوع پرداخت خسارت بدنی ناشی از تصادفات رانندگی از صندوق تأمین خسارت‌های بدنی..... ۱۹۳
- رای وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بند ۲-۲ بخشنامه ۳/۸۷۸ مورخ ۱۳۷۷/۱/۳۱ بیمه مرکزی ایران..... ۱۹۴
- رای وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بخش هایی از آیین نامه شماره ۳۲ تعرفه مزاد مالی و جانی بیمه شخص ثالث..... ۱۹۶
- رای وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال ماده ۱۲ آیین نامه اجرایی قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری مصوب ۱۳۴۷..... ۱۹۷
- رای وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بند « ب » بخشنامه ۳/۱۰۰۰۷ مورخ ۸۰/۱۲/۸ بیمه مرکزی ایران..... ۱۹۸
- رای وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص مصوبه ۸۸/۱۱/۱۴ شورای عالی بیمه..... ۲۰۱
- بخش نهم - سایر اهم عناوین قوانین مربوط به بیمه نامه های ثالث..... ۲۰۲

- قانون الحاق دولت ایران به سیستم بین المللی بیمه مسئولیت مدنی وسایل نقلیه موتوری
 زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب ۱۳۵۶/۳/۲۵ و آیین نامه آن..... ۲۰۴
- از قانون ایمنی راهها و راه آهن مصوب ۱۳۴۹/۴/۷..... ۲۰۵
- از قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرایم رانندگی مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰..... ۲۰۶
- قانون جدید رسیدگی به جرایم رانندگی مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۲۴..... ۲۰۷
- آیین نامه راه مایی و رانندگی مصوب ۱۳۸۴/۳/۱۸..... ۲۱۰
- ماده واحده اجازه پذیرفتن پرداختی موسسات بیمه به صندوق تأمین جزء هزینه های قابل قبول
 مصوب ۱۳۷۱..... ۲۱۱
- تبصره ۱۰ قانون رد جرایم ۱۳۹۵ کل کشور..... ۲۱۲
- ماده ۳۷ از قانون برنامه هفتم توسعه..... ۲۱۴

مقدمه

امروز مفهوم بیمه واژه‌ای ناشناخته و نامانوس نبوده و آحاد جامعه بشری به فراخور وضعیت و پایگاه اجتماعی خود و لو برای یک بار با آن مواجه و با مسائل و موضوعات بیمه‌ای اعم از بیمه‌های اجتماعی و یا بیمه‌های بازرگانی روبرو شده‌اند. در حال حاضر بیمه یک صنعت پویا و مدرن تلقی می‌شود و به جهت دامنه و وسعت آن به شاخه‌های مختلفی تقسیم شده است.

آنچه که در این مقوله مورد بحث واقع خواهد شد شاخه‌ای از بیمه‌های بازرگانی می‌باشد که از اهمیت خاصی برخوردار است و آن بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری در مقابل شخص ثالث است. عرفاً به این نوع بیمه، بیمه شخص ثالث اطلاق می‌شود. بیمه ثالث در زیرمجموعه اتومبیل موضوعیت پیدا می‌کند. بیمه اتومبیل اصولاً به سه دسته تقسیم می‌شود:

۱- بیمه بدنه اتومبیل

۲- بیمه حوادث و سرنشین

۳- بیمه شخص ثالث

از میان انواع بیمه اتومبیل، بیمه بدنه اختیاری بوده اما عملاً بیمه حوادث و سرنشین و بیمه ثالث اجباری تلقی می‌شود.

در بیمه اجباری شخص ثالث عملاً مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری تحت پوشش قرار می‌گیرد و دارندگان وسیله نقلیه به جهت قانونی مکلف می‌شوند که مسئولیت مدنی خود را تحت پوشش قرار دهند. بیمه مسئولیت مدنی یا بیمه اجباری، شخص ثالث یکی از شاخه‌های بیمه مسئولیت مدنی محسوب می‌شود.

هم اکنون مقررات بیمه شخص ثالث و جنبه الزام آور آن در تمامی سیستم‌های

حقوقی پذیرفته شده است و مورد اجرا نیز واقع شده است.

گسترش وسایل نقلیه و خطرات جانی و مالی ناشی از آن و ناتوانی در جبران خسارات تماماً باعث گردیده که بیمه شخص ثالث واجد اهمیت و جایگاه خاصی در شاخه‌های بیمه باشد. از سویی دیگر با گسترش روابط اجتماعی و تغییر و تحولات در قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی و سایر قوانین موضوعه، همواره ایجاب می‌نماید که قوانین و مقررات بیمه‌های شخص ثالث نیز در این راستا متحول و به روز شود که کشور ایران نیز از این قاعده مستثنی نبوده و تاریخچه بیمه‌های اجباری شخص ثالث به ویژه مقررات موضوع پس از سال ۱۳۸۷ تاکنون موید این امر می‌باشد.

بنابراین در این مجموعه تلاش می‌شود ضمن تدوین و گردآوری مقررات مربوطه قوانین و مقررات نسخ و نسخ به همراه آیین‌نامه‌های مربوطه و مصوبات شورای عالی بیمه و بیمه مرکزی در بررسی و اشاره قرار گیرد.

منصور ده نمکی

مهرماه ۱۳۹۵

تاریخچه

استفاده گسترده از اتومبیل در شهرها به معنای واقعی، پس از جنگ جهانی اول آغاز شد. با توجه به اینکه اتومبیل‌ها از هر وسیله نقلیه‌ای که تا آن زمان در مناطق مسکونی استفاده می‌شد سریع‌تر و خطرناک‌تر بود و در هیچ کشوری، بیمه اتومبیل به صورت اجباری در نیامده بود. منبع رانندگان و دارندگان خودرو، اغلب هزینه‌های قابل توجهی را در تصادفات متحمل می‌شدند.

طرح بیمه اجباری اتومبیل، برای اولین بار در بریتانیا به اجرا درآمد، که به موجب قانون ترافیک جاده‌ای ۱۹۲۰ کلیه صاحبان خودروها و رانندگان در جاده‌های عمومی، برای هرگونه تصادف آسیب یا مرگ اشخاص ثالث، پاسخگو شدند.

با بررسی به عمل آمده سابقه بیمه در ایران قبل از اسلام بدین گونه بوده که کشورهای اطراف خلیج فارس میان خود قراردادهای ضمانت به وجود می‌آوردند که نوعاً همانند بیمه دریایی بوده است اما عملاً تا قرن هجدهم و نوزدهم میلادی اثری از بیمه در ایران مشهود نبوده است.

بیمه در ایران به زمان ناصرالدین شاه قاجار یعنی سال ۱۲۶۸ هجری باز می‌گردد. در سال ۱۲۷۰ شمسی برای تأسیس اداره بیمه حمل و نقل، امتیاز آن از طرف پادشاه ایران به یک کمپانی روس واگذار گردید. اما فعالیت رسمی بیمه در ایران در سال ۱۳۱۰ هجری قمری با شرکت‌های بیمه خارجی آغاز شد و بیمه ایران به عنوان اولین شرکت بیمه ایرانی با سرمایه دولتی در سال ۱۳۱۴ تأسیس شد و در سال ۱۳۱۶ قانون بیمه در ایران در ۳۶ ماده به تصویب رسید و تاکنون به عنوان قانون اصلی و مادر لازم‌الاجرا می‌باشد.

گسترش صنعت خودرو و وادرات اتومبیل موجب گردید که قانونگذار با الهام از

مقررات خارجی در سال ۱۳۴۷ قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسیله نقلیه موتوری در مقابل شخص ثالث را به تصویب برساند این قانون در ۱۴ ماده و ۳ تبصره به تصویب رسیده است.

قانون مصوب سال ۱۳۴۷ تا سال ۱۳۸۷ لازم الاجرا بود تا اینکه تحولات ایجاد شده باعث گردید که قانونگذار ایران در مقررات مذکور تجدیدنظر نماید و در سال ۱۳۸۷ قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری در مقابل شخص ثالث به تصویب رسید و به تبع آن آیین نامه و مصوباتی نیز از سوی هیأت وزیران و شورای عالی بیمه وضع گردید تا این که مجدداً قوانین و مقررات بیمه شخص ثالث مورد بازنگری دقیق تری قرار گرفت و نهایتاً قانون بیمه اجباری خسارت وارد شده به شخص ثالث در اثر تصویب نهایی از وسایل نقلیه در تاریخ ۹۵/۲/۲۰ در ۶۶ ماده به تصویب رسید که قرار داده آینده نزدیک باید آیین نامه‌های مربوط به آن نیز تدوین و تصویب شود.